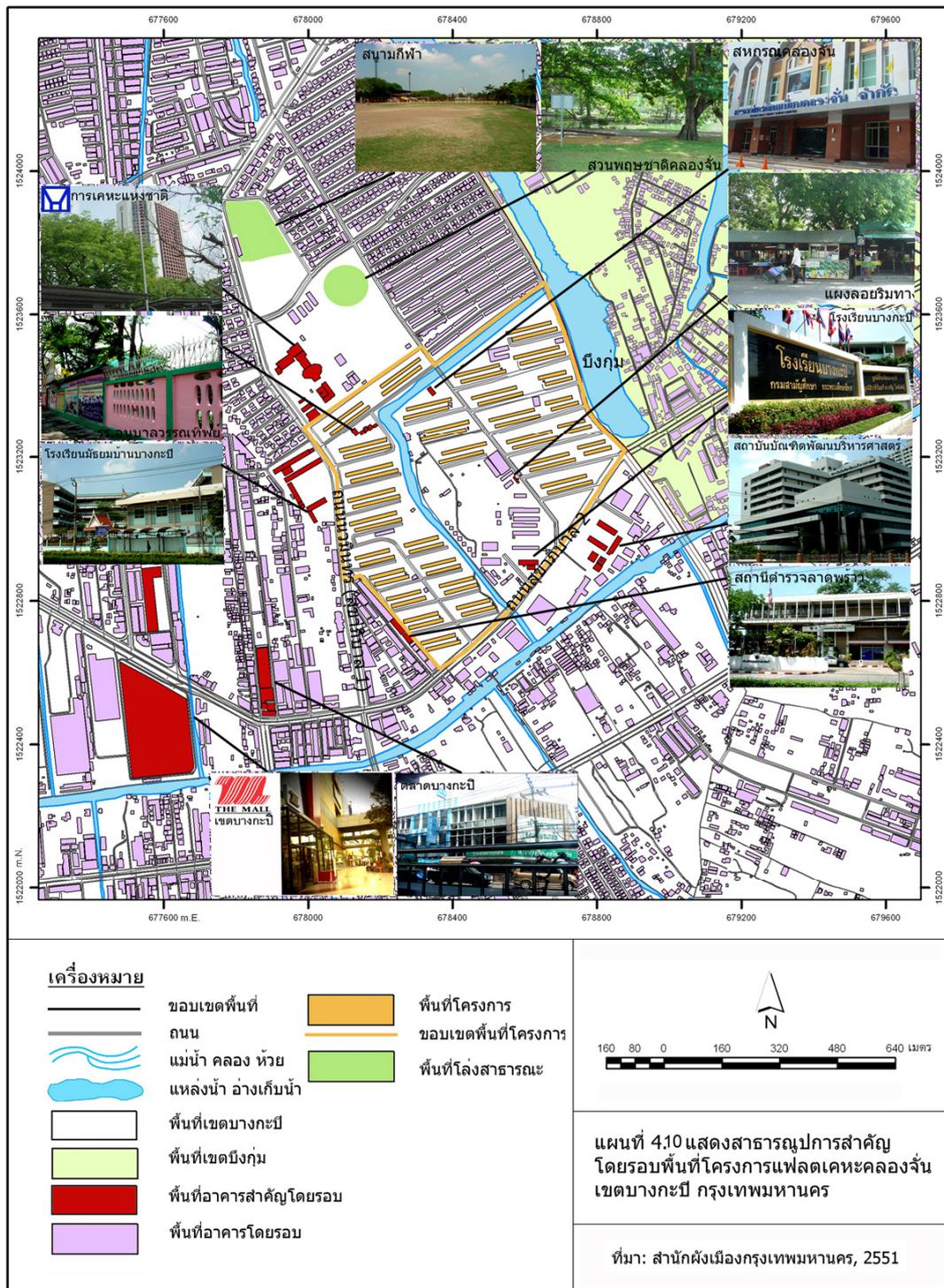

ภาพที่ 4.10
 สาธารณูปการสำคัญโดยรอบพื้นที่โครงการ

ที่มา: สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2551.

4.1.3 ลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยของพื้นที่ศึกษา

การจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละอาคารจะมีปล่องสำหรับทิ้งขยะรวม อยู่ติดกับบันไดทางขึ้นลงทั้งสองฝั่งของอาคาร และจะมีผู้ที่อยู่อาศัยนำขยะออกมาทิ้งตามปล่องที่อยู่ใกล้กับห้องของตนเองมากที่สุดหรือตามแต่สะดวก โดยจะทิ้งรวมอยู่ในถุงใบเดียวกันและปล่อยให้แห้งในที่ในการแยกขยะเป็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป ซึ่งในอดีตจะใช้วิธีการจ้างเหมาพนักงานรักษาความสะอาดของบริษัทเอกชนเก็บขยะตามอาคารชุด และทำความสะอาดบริเวณชุมชนเป็นรายปี ปฏิบัติงานตั้งแต่วันจันทร์-วันเสาร์ เวลา 08.00-17.00 น.

ปัจจุบันใช้บริการของกรุงเทพมหานคร มีการจัดเก็บและทำการแยกขยะมูลฝอยจากปล่องสำหรับทิ้งขยะรวมของแต่ละอาคาร โดยหน่วยงานรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ สำนักงานเขตบางกะปิเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการจัดเก็บขยะของแต่ละอาคารแฟลต ตั้งแต่วันจันทร์-วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 02.00 น. จนครบทุกอาคาร ซึ่งมีปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ยต่ออาคารประมาณ 800-900 กิโลกรัมต่อยูนิตต่อวัน (0.93 กิโลกรัมต่อหน่วยต่อวัน) ดังตารางที่ 4.1 และภาพที่ 4.12 และจะมีการเก็บค่าใช้จ่ายกำจัดขยะโดยรวมกับค่าส่วนกลางอื่น ๆ ของแต่ละอาคาร

ตารางที่ 4.1

การจัดเก็บขยะมูลฝอยชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่นของสำนักงานเขตบางกะปิ

อาคารแฟลต	วันที่จัดเก็บ	ปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ย (กิโลกรัม/ยูนิต/วัน)
2, 3, 4, 5, 6	จันทร์, ศุกร์	800 - 900
1, 7, 8, 9, 10	อังคาร, อาทิตย์	800 - 900
13, 14, 15, 16, 17	พุธ, เสาร์	800 - 900
11, 12, 18, 19, 20	พฤหัสบดี, อาทิตย์	800 - 900
21, 22, 23, 24, 25	จันทร์, ศุกร์	800 - 900
26, 27, 28, 29, 30	พุธ, อาทิตย์	800 - 900

ที่มา: สำนักงานเขตบางกะปิ, 2552.

ภาพที่ 4.11

ปล่องทิ้งขยะมูลฝอยในอาคารชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

หมายเหตุ: จากการสำรวจพื้นที่ศึกษา เมื่อวันที่ 5-12 มกราคม พ.ศ. 2552.

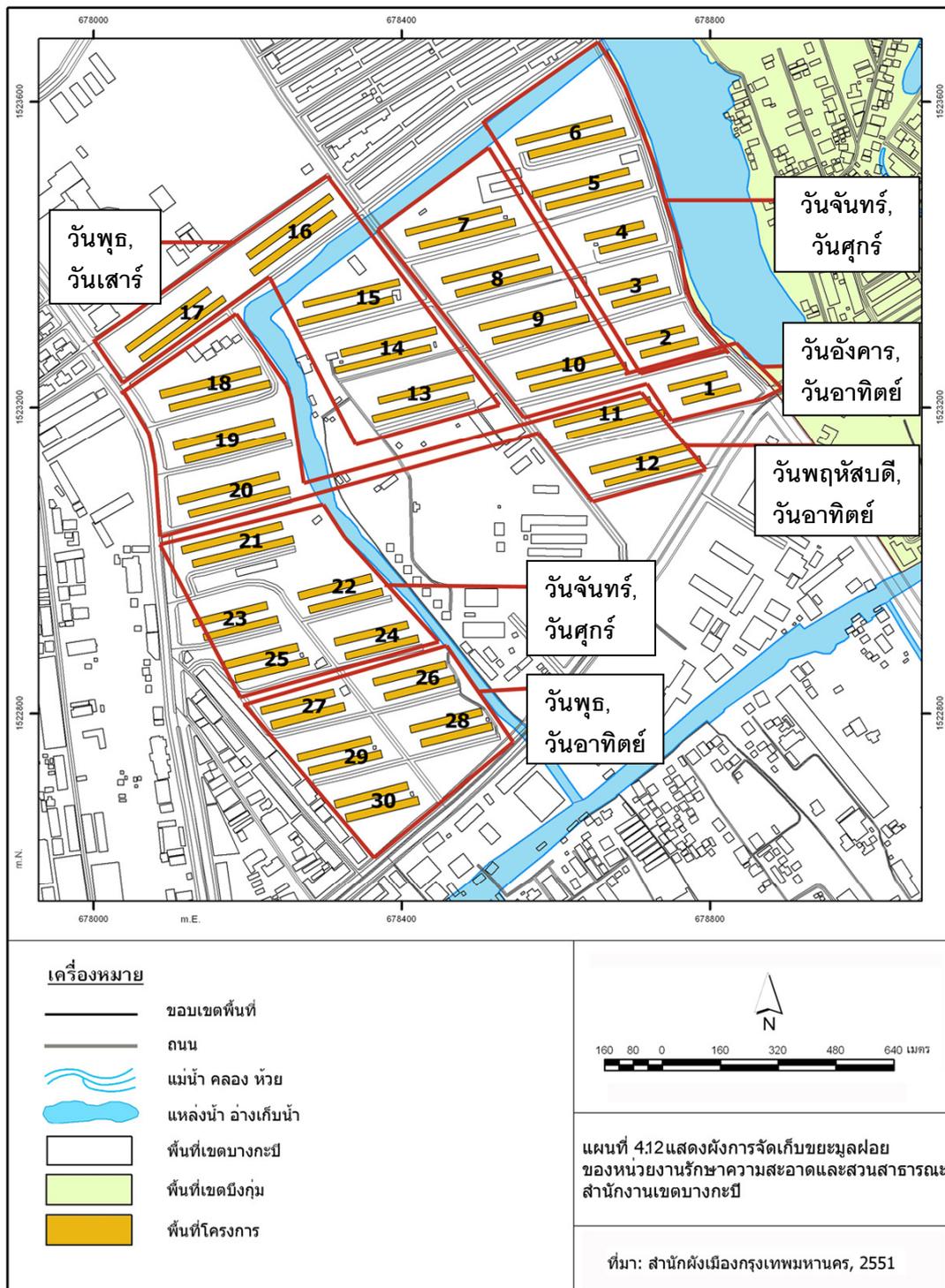
จากการสัมภาษณ์ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า การจัดการขยะก่อนทิ้งจะเป็นหน้าที่ของแต่ละครัวเรือน จะทำการแยกหรือไม่ก่อนทิ้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ได้มีการแยกก่อนทิ้งแต่อย่างใด และปล่อยให้เจ้าให้เจ้าที่รับผิดชอบมาเก็บและทำการแยกเอง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยส่งกลิ่นเหม็นรบกวน โดยเฉพาะห้องพักที่อยู่ใกล้กับปล่องสำหรับทิ้งขยะ ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยตามมา

ส่วนในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยนั้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ และการเคหะแห่งชาติ เช่น การทำน้ำสกัดชีวภาพ (effective microorganisms-EM) ซึ่งเป็นน้ำที่หมักจากเศษอาหาร เศษพืช หรือโปรตีนจากสัตว์ เช่น นม เข้าด้วยกัน มีผลทำให้ต้นพืชเจริญเติบโตได้ดี เป็นอาหารสัตว์ กำจัดกลิ่นเหม็น ท่อระบายน้ำอุดตัน และบำบัดน้ำเสีย ฯลฯ (Higa, 1983) โดยการเคหะแห่งชาติจะมีการนำหัวเชื้อมาให้ผู้ดูแลอาคารนำไปทำน้ำ EM กันเอง แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการนำไปบริหารจัดการในชุมชนร่วมกัน หรือมีการนำเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภคภายในอาคารมาใช้ จึงทำให้โครงการต่าง ๆ ไม่ได้เกิดจากการจัดการร่วมกันของชุมชน และไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลให้ปัจจุบันพื้นที่ยังประสบกับปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ปล่องทิ้งขยะส่งกลิ่นเหม็น น้ำเน่าเสีย และขยะมูลฝอยตกค้างบริเวณโดยรอบอาคาร ฯลฯ

ซึ่งแตกต่างจากลักษณะของชุมชนแนวราบ ตัวอย่างเช่น ในหมู่บ้านส้มมากร เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนทิ้งโดยเฉพาะการขाय การแยกขยะก่อนทิ้ง และการใช้ซ้ำเนื่องจากสภาพแวดล้อมโดยรอบที่เอื้ออำนวย ตลอดจนพฤติกรรมด้านความสนใจ การช่วยเหลือจากภาครัฐและการมีส่วนร่วมของชุมชนเอง (ชลผกา เศรษฐพิทยากุล, 3548)

ภาพที่ 4.12

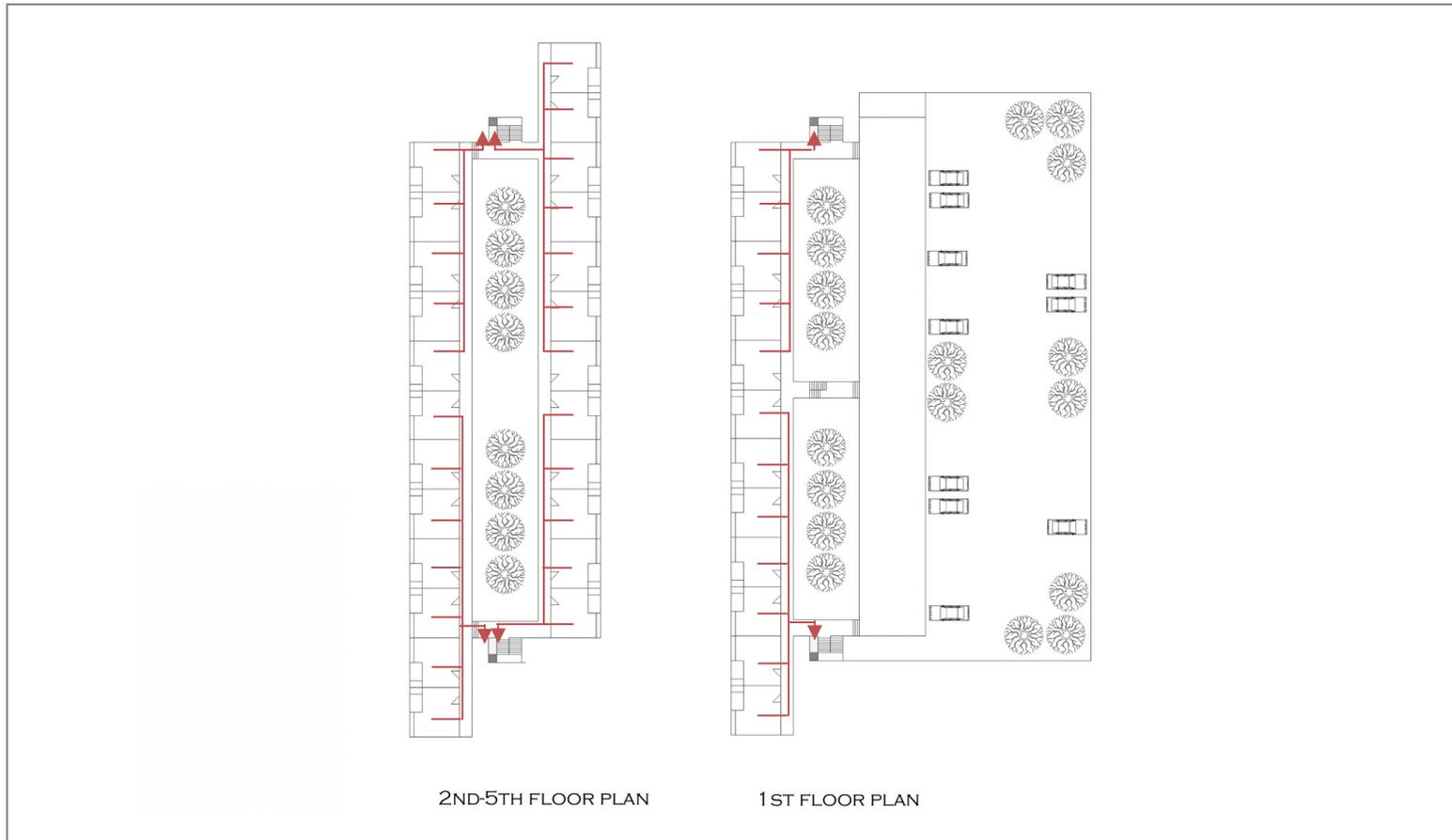
การจัดเก็บขยะมูลฝอยของหน่วยงานรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เขตบางกะปิ

ที่มา: สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2551.

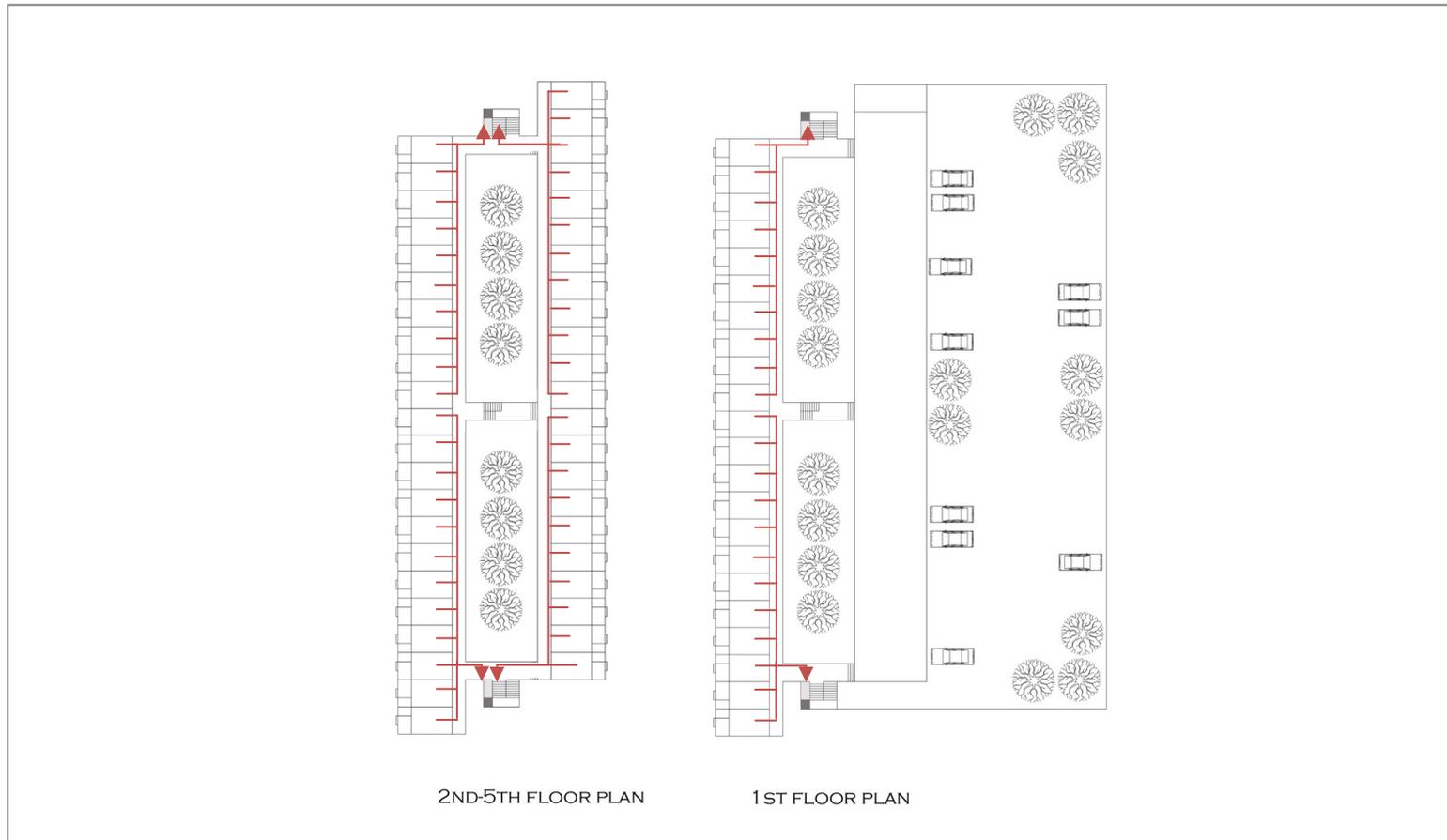
ภาพที่ 4.13

ผังการทิ้งขยะมูลฝอยในอาคารแฟลต 2 ห้องนอน

ที่มา: การเคหะแห่งชาติ, 2551.

ภาพที่ 4.14
ผังการทิ้งขยะมูลฝอยในอาคารแฟลต 1 ห้องนอน

ที่มา: การเคหะแห่งชาติ, 2551.

4.2 ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ศึกษา

การศึกษาโดยการสำรวจข้อมูล จากแบบสอบถามแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในพื้นที่ศึกษาจำนวน 98 ครัวเรือน (จากทั้งหมด 5,814) โดยใช้หลักการคำนวณของ Yamane (1970) เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน และการแสดงความคิดเห็น ทศนคติ ตลอดจนการประเมินองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างประชากรในชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบและการพัฒนาเกมจำลองเพื่อการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน และเสนอแนะแนวทางในการจัดการที่เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป โดยแบ่งประเด็นในการศึกษาครั้งนี้ออกเป็นส่วน ๆ ดังต่อไปนี้

4.2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงร้อยละ 51.0 และเป็นเพศชาย 49.0 อายุตั้งแต่ 20-29 ปีร้อยละ 37.8 และตั้งแต่ 30-39 ปีร้อยละ 22.4 ตามลำดับ และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีร้อยละ 37.8 และระดับประถมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 33.7 เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในปัจจุบันพื้นที่โครงการดังกล่าวผู้ซื้อได้ผ่อนชำระกับการเคหะแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว จึงมีการบริหารจัดการเองโดยผู้ซื้อ เช่น การจัดให้เช่า หรือขายในราคาถูก รวมถึงลักษณะที่ตั้งของพื้นที่อยู่ติดกับสถาบันการศึกษาหลายแห่ง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น จึงทำให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีอายุระหว่าง 20-29 ปี และมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษามากที่สุดถึงร้อยละ 44.9 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไปร้อยละ 17.3 และรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และค้าขายมีจำนวนเท่า ๆ กันคือ ร้อยละ 12.2 และเป็นผู้เช่า (ร้อยละ 52.0) มากกว่าเจ้าของ (ร้อยละ 48.0) ถึงร้อยละ 4.0 โดยมีระยะเวลาในการอยู่อาศัยประมาณ 3-5 ปีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2
คุณลักษณะและสัดส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	คุณลักษณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	(1)ชาย	48	49.0
	(2)หญิง	<u>50</u>	<u>51.0</u>
อายุ	(1)ต่ำกว่า 20 ปี	10	10.2
	(2)ตั้งแต่ 20-29 ปี	<u>37</u>	<u>37.8</u>
	(3)ตั้งแต่ 30-39 ปี	22	22.4
	(4)ตั้งแต่ 40-49 ปี	18	18.4
	(5)ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป	11	11.2
การศึกษา	(1)ประถมศึกษา	13	13.2
	(2)มัธยมศึกษา/ปวช.	33	33.7
	(3)อนุปริญญา/ปวส.	14	14.3
	(4)ปริญญาตรี	<u>37</u>	<u>37.8</u>
	(5)อื่นๆระบุ.....	1	1.0
อาชีพ	(1)รับจ้างทั่วไป	17	17.3
	(2)รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	12	12.2
	(3)พนักงานเอกชน	9	9.2
	(4)นักเรียน/นักศึกษา	<u>44</u>	<u>44.9</u>
	(5)ค้าขาย	12	12.2
	(6)แม่บ้าน	4	4.2
	(7)อื่น ๆ ระบุ.....	0	0.0
ลักษณะการอยู่อาศัย	(1)เจ้าของ	47	48.0
	(2)ผู้เช่า	<u>51</u>	<u>52.0</u>
ระยะเวลาการอยู่อาศัย	(1)น้อยกว่า 3 ปี	25	25.5
	(2)3-5 ปี	<u>49</u>	<u>50.0</u>
	(3)มากกว่า 5 ปี	24	24.5

หมายเหตุ: จากแบบสอบถามชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่น เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์-01 มีนาคม พ.ศ. 2552.

4.2.2 ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

จากแบบสอบถามดังกล่าวเกี่ยวกับทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีประโยชน์และให้โทษอยู่ถึงร้อยละ 74.5 โดยมีการจัดอันดับประเภทของขยะมูลฝอยที่มีมากที่สุด ในครัวเรือน 3 อันดับ ได้แก่

- (1) ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร ร้อยละ 42.4
- (2) กลัง กระดาษ และหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 21.8
- (3) ขวด กระจก และถุงพลาสติก ร้อยละ 19.8

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการทิ้งขยะมูลฝอยแบบทิ้งรวมกันในถุงเดียวมากที่สุดถึงร้อยละ 56.7 และจะนำมาทิ้งบริเวณปล่องสำหรับทิ้งขยะด้านบริเวณริมบันไดทางขึ้นลงของอาคารทุกชั้น (ดังภาพที่ 4.6) ร้อยละ 73.5 วันละ 1 ครั้งเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.9) โดยจะไม่มีกำหนดช่วงเวลาที่มีการทิ้งขยะมูลฝอยแน่นอน (ร้อยละ 40.8) แต่ช่วงเวลาที่มีการทิ้งมากที่สุด คือ ช่วงเวลาตั้งแต่ 18.00 – 22.00 น. (ร้อยละ 21.4) รองลงมาคือ ช่วงเวลาตั้งแต่ 06.00 – 10.00 น. (ร้อยละ 12.2) และช่วงเวลาตั้งแต่ 10.00 - 14.00 น. (ร้อยละ 10.2) ตามลำดับ ส่วนทัศนคติในเรื่องของหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยนั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานครและตัวเองมากที่สุด (ร้อยละ 30.6) รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร/สำนักงานเขต บางกะปิ (ร้อยละ 28.6) การเคหะแห่งชาติ (ร้อยละ 19.4) และตนเอง (ร้อยละ 9.2) ตามลำดับ แต่มีบางส่วนที่ยังไม่ทราบว่าเป็นหน้าที่ของใครถึงร้อยละ 12.2 และมีการพูดถึงการจัดการขยะกับสมาชิกในครัวเรือนเพียงร้อยละ 37.8 และส่วนใหญ่เห็นว่าการอบรมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานครมากที่สุดถึงร้อยละ 52.0

เนื่องจากวิถีชีวิต และลักษณะของที่อยู่อาศัยที่เป็นอาคารแนวตั้ง มีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด ไม่ว่าจะเป็นขนาดของห้อง ความกว้างของทางเดินหน้าห้อง และการไม่มีระเบียงซักล้าง จึงทำให้นิยมซื้ออาหารมารับประทานที่บ้าน (take home) มากกว่าการประกอบอาหารเองที่บ้าน รวมถึงพฤติกรรมในการแยกขยะก่อนทิ้งที่จำเป็นต้องมีพื้นที่สำหรับพักขยะในแต่ละวัน หรือการมีปล่องสำหรับทิ้งขยะแบบปล่องรวมปล่องเดียวอยู่ทางด้านทิศเหนือและใต้ของอาคารเท่านั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3

ทัศนคติ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	คุณลักษณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1) ท่านคิดว่าขยะมูลฝอยมีประโยชน์หรือไม่	(1)มีประโยชน์	25	25.5
	(2)ไม่มีประโยชน์/มีโทษ	<u>73</u>	<u>74.5</u>
2) ประเภทของขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน ** หมายเหตุ: เรียง 3 ลำดับจากมาก-น้อย คือ มาก = + 3 ปานกลาง = + 2 น้อย = +1	(1)ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร	<u>250</u>	<u>42.4</u>
	(2)กล่อง กระดาษ และหนังสือพิมพ์	<u>129</u>	<u>21.8</u>
	(3)ขวด กระจก และถุงพลาสติก	<u>113</u>	<u>19.8</u>
	(4)กล่องโฟม และวัสดุที่ทำจากโฟม	41	7.0
	(5)วัสดุที่ชำรุดแล้ว เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้	12	2.0
	(6)ขวดแก้ว หลอดไฟ และกระจก	13	2.2
	(7)เศษเหล็ก โลหะ และกระป๋องอะลูมิเนียม	22	3.5
3) วิธีการทิ้งขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	(1)แยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง	28	26.9
	(2)แยกถุงขยะตามแต่ละประเภทของขยะก่อนทิ้ง	17	16.4
	(3)ทิ้งรวมกันในถุงเดียว	<u>59</u>	<u>56.7</u>
	(4)อื่น ๆ ระบุ.....	0	0.0
4) สถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของท่าน	(1)ทิ้งบริเวณปล่องทิ้งขยะรวม	<u>72</u>	<u>73.5</u>
	(2)ทิ้งบริเวณถังทิ้งขยะรวมชั้นล่าง	26	26.5
5) จำนวนความถี่ในการทิ้งขยะมูลฝอยของท่าน	(1)มากกว่า 1 วัน/ครั้ง	31	31.6
	(2)1วัน/ครั้ง	<u>44</u>	<u>44.9</u>
	(3)2-3 วัน/ครั้ง	16	16.3
	(4)1 สัปดาห์/ครั้ง	6	6.1
	(5)2-3 สัปดาห์/ครั้ง	1	1.1
6) ช่วงเวลาในการทิ้งขยะมูลฝอยของท่าน	(1)ช่วงเวลา 06.01 – 10.00 น.	12	12.2
	(2)ช่วงเวลา 10.01 - 14.00 น.	10	10.2
	(3)ช่วงเวลา 14.01 - 18.00 น.	5	5.1
	(4)ช่วงเวลา 18.01 – 22.00 น.	<u>21</u>	<u>21.4</u>
	(5)ช่วงเวลา 22.01 – 02.00 น.	9	9.2
	(6)ช่วงเวลา 02.01 – 06.00 น.	1	1.1
	(7)ช่วงเวลาไหนก็ได้	40	40.8

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูล	คุณลักษณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7) การจัดเก็บขยะมูลฝอยเป็น หน้าที่ของใคร	(1)การเคหะแห่งชาติ	19	19.4
	(2)กรุงเทพมหานคร/สำนักงานเขต	28	28.6
	(3)ตัวเอง	9	9.2
	(4)กรุงเทพมหานครและตัวเอง	<u>30</u>	<u>30.6</u>
	(5)ไม่ทราบ	12	12.2
8) ท่านเคยพูดถึงการจัดการ ขยะกับสมาชิกในครัวเรือน หรือไม่	(1)มี	37	37.8
	(2)ไม่มี	<u>61</u>	<u>62.2</u>
9) ท่านคิดว่าการอบรมเรื่อง การจัดการขยะควรเป็นหน้าที่ ของใคร	(1)ผู้ปกครอง	18	18.4
	(2)เจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมของกรุงเทพฯ	<u>51</u>	<u>52.0</u>
	(3)การเคหะแห่งชาติ	16	16.3
	(4)อื่น ๆ ระบุ...เช่น.....ทุกคน.....	13	13.3

หมายเหตุ: จากแบบสอบถามชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่น เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 01 มีนาคม พ.ศ. 2552.

นอกจากนี้ในเรื่องของวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งประเภทของขยะมูลฝอยออกเป็น 7 ประเภทตามประเภทของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นใน ครัวเรือนของผู้ที่อาศัยอยู่ในอาคารแนวดิ่ง ดังต่อไปนี้

1) ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร พบว่า ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการโดยการทิ้งร่วมกับขยะ ประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 80.6 รวมถึงลักษณะการทิ้งขยะในปล่องทิ้ง จึงก่อให้เกิดปัญหาเรื่องกลิ่น ของขยะมูลฝอยที่เกิดรั่วซึมจากถุงขยะที่ถูกทิ้งรวมกันบริเวณปล่องทิ้งตามมา

2) กล่อง กระดาษ และหนังสือพิมพ์ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีการแยกไว้เพื่อขายร้อยละ 39.8 โดยจะมีรถซาเล้งมารับซื้อตามอาคารแฟลตต่างๆ ทุกๆ วันเสาร์และอาทิตย์ รองลงมาคือ การนำกลับมาใช้ใหม่ร้อยละ 30.6

3) ขวด กระป๋อง และถุงพลาสติก พบว่า ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการโดยการทิ้งร่วมกับ ขยะประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 46.9 รองลงมาคือ การแยกไว้เพื่อขายร้อยละ 32.7 และนำกลับมาใช้ ใหม่ร้อยละ 20.4 ตามลำดับ

4) กล่องโฟม และวัสดุที่ทำจากโฟม พบว่า ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการโดยการทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่น ๆ ถึงร้อยละ 70.4 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยจะซื้ออาหารมารับประทาน ซึ่งบางครั้งไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้ขยะมูลฝอยประเภทดังกล่าวจากการบรรจุอาหารของร้านค้าได้

5) วัสดุที่ชำรุดแล้ว เช่น ไม้ เก้าอี้ ตู้ พบว่า ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการโดยการทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ การนำกลับมาใช้ใหม่และการแยกไว้เพื่อขายร้อยละ 21.4 อย่างละเท่า ๆ กัน แต่ยังมีบางส่วนที่นำออกมากองไว้หน้าบ้านเพื่อรอการจัดการต่อไปถึงร้อยละ 7.2

6) ขวดแก้ว หลอดไฟ และกระจก พบว่า ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการโดยการทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 100.0 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงวิธีการทิ้งที่เหมาะสมสำหรับขยะประเภทดังกล่าว ซึ่งเป็นขยะมูลฝอยที่เป็นอันตรายบางครั้งจึงเป็นเพียงการแยกถุงและทิ้งรวมลงไปในปล่องสำหรับทิ้งขยะมูลฝอยรวมของอาคาร

7) เศษเหล็ก โลหะ และกระป๋องอะลูมิเนียม พบว่า ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการโดยการทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 60.2 รองลงมาคือ การแยกไว้เพื่อขายเพียงร้อยละ 34.7

จากการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่า ปัญหาในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็น กลิ่น เชื้อโรค หรือทัศนียภาพเสื่อมโทรมเกิดจากการทิ้งขยะมูลฝอยโดยทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่น ๆ ลงในปล่องสำหรับทิ้งขยะ และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าขยะมูลฝอยประเภทใดสามารถขายได้ รวมถึงการอยู่อาศัยในพื้นที่เพียงชั่วคราว ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยแต่ละประเภทไม่ได้รับการจัดการที่เหมาะสม และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4

วิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทขยะมูลฝอยในครัวเรือน	วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่าน										ค่าฐานนิยม ¹ (mode)
	ทิ้งรวมกับขยะอื่น ๆ		นำกลับมาใช้ใหม่		แยกไว้เพื่อขาย		เผา/ฝังกลบ		กองไว้หน้าบ้าน		
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ผัก ผลไม้ และเศษอาหาร	79	80.6	0	0.0	0	0.0	19	19.4	0	0.0	(1)
กล่อง กระดาษ และหนังสือพิมพ์	28	28.6	30	30.6	39	39.8	0	0.0	1	1.0	(2)
ขวด กระจก และถุงพลาสติก	46	46.9	20	20.4	32	32.7	0	0.0	0	0.0	(1)
กล่องโฟม และวัสดุที่ทำจากโฟม	69	70.4	13	13.3	16	16.3	0	0.0	0	0.0	(1)
วัสดุที่ชำรุดแล้ว เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้	49	50.0	21	21.4	21	21.4	0	0.0	7	7.2	(1)
ขวดแก้ว หลอดไฟ และกระจก	98	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	(1)
เศษเหล็ก โลหะ และกระจก อะลูมิเนียม	59	60.2	5	5.1	34	34.7	0	0.0	0	0.0	(1)

หมายเหตุ: 1.ค่าฐานนิยม¹ (mode) หมายถึง เป็นค่าที่แสดงถึงระดับความชัดเจนเกี่ยวกับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ) ที่เลือกซ้ำกันมากที่สุด

2.จากแบบสอบถามชุมชนแพลตฟอร์มเคหะคลองจั่น เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ - 01 มีนาคม พ.ศ. 2552.

4.2.3 การแสดงความคิดเห็น ทศนคติ และการประเมินองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น ทศนคติ และการประเมินองค์ความรู้และความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบถึงสาเหตุ ปัญหา และวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม เช่น เรื่องสาเหตุที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยมาจากการบริโภคของคนที่มีอย่างมากมาย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ทราบถึงร้อยละ 82.7 เรื่องปัญหาขยะมูลฝอยสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคนและต่อทัศนียภาพของสิ่งแวดล้อม โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ทราบถึงร้อยละ 74.5 เรื่องก๊าซมีเทนจากหลุมฝังกลบขยะทำให้เกิดปัญหาโลกร้อน โดยมีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบถึงร้อยละ 60.2 ซึ่งในประเด็นดังกล่าวมีกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ทราบมากเป็นอันดับ 2 รองจากเรื่องวิธีการลดปริมาณขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ คือ ร้อยละ 39.8 หรือเรื่องเขม่าควันจากการเผาขยะมูลฝอยทำให้มลภาวะเป็นพิษได้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ทราบถึงร้อยละ 65.3 รวมถึงเรื่องของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันที่มีการนำไปฝังกลบยังหลุมฝังกลบขนาดใหญ่ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบถึงร้อยละ 68.4 โดยเฉพาะในเรื่องของวิธีการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยที่ต้องเกิดจากการจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด มีกลุ่มตัวอย่างทราบถึงร้อยละ 64.3 เช่น การแยกขยะในแต่ละวันก่อนทิ้ง เพื่อช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำกลับมาใช้ใหม่ การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก การเลือกใช้วัสดุที่น้อยชิ้นกว่า หรือการซ่อมแซมแล้วนำไปใช้ใหม่ เป็นต้น

ซึ่งจากการวิเคราะห์แบบสอบถามดังกล่าว พบว่า วิธีการลดปัญหาขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยชุมชนด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบถึงวิธีการจัดการขยะมูลฝอยแล้ว แต่บางกลุ่มยังไม่ทราบถึงวิธีการที่เหมาะสม เช่น การเลือกใช้สินค้าที่สามารถเติมได้ หรือใช้บรรจุภัณฑ์น้อยชิ้นกว่า มีกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ทราบมากที่สุดถึงร้อยละ 46.9 และการเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้ เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ มีกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ทราบรองลงมาถึงร้อยละ 43.9 ดังตารางที่ 4.5

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการจำลองประเภทขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และให้มีการทดสอบแยกขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ลงในถังขยะสีต่างกันตามนโยบายการทิ้งขยะมูลฝอยของสำนักงานรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะกรุงเทพมหานคร 4 ถัง คือ ถังสีเขียว

สำหรับขยะมูลฝอยที่ย่อยง่าย ถังสีฟ้าสำหรับขยะย่อยยาก เช่น พลาสติก ถังสีแดง สำหรับขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ และถังสีเหลืองสำหรับขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องของประเภทขยะมูลฝอยอยู่มาก แต่ยังขาดในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ดังตารางที่ 4.6 ต่อไปนี้

1) ถุงพลาสติกใส่กับข้าว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.1 เลือกทิ้งลงในถังสีฟ้าสำหรับขยะย่อยยากมากที่สุด และรองลงมาคือถังสีเขียวสำหรับขยะมูลฝอยที่ย่อยง่ายร้อยละ 42.9 ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากถุงพลาสติกเป็นขยะประเภทย่อยยากและเมื่อทิ้งลงในถังขยะย่อยง่าย โดยเฉพาะเศษอาหารจะทำให้ไม่สามารถนำเศษอาหารที่เหลือไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ได้

2) ใบปลิวโฆษณา หนังสือพิมพ์รายวัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 57.1 เลือกทิ้งลงในถังสีเหลืองสำหรับขยะรีไซเคิลมากที่สุด และรองลงมาคือถังสีเขียวสำหรับขยะมูลฝอยที่ย่อยง่ายร้อยละ 33.7

3) ถ่านไฟฉายที่หมดอายุการใช้งาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.2 เลือกทิ้งลงในถังสีแดงสำหรับขยะอันตรายมากที่สุด และรองลงมาคือถังสีเขียวสำหรับขยะมูลฝอยที่ย่อยง่ายร้อยละ 31.6 ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมมากที่สุด เพราะถ่านไฟฉายถือว่าเป็นขยะมีพิษและสามารถก่อให้เกิดอันตรายได้หากไม่มีการแยกขยะประเภทดังกล่าวออกจากขยะประเภทอื่น ๆ

4) อาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 94.9 ทราบถึงวิธีการจัดการที่เหมาะสมคือ เลือกทิ้งลงในถังสีเขียวสำหรับขยะมูลฝอยที่ย่อยง่ายมากที่สุด

5) ขวดใส่แชมพู หรือครีมอาบน้ำที่ใช้หมดแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 75.5 เลือกทิ้งลงในถังสีฟ้าสำหรับขยะย่อยยากมากที่สุด และมีเพียงร้อยละ 4.1 เท่านั้นที่ทราบว่าขยะมูลฝอยประเภทดังกล่าวสามารถนำไปรีไซเคิลได้ (ถังสีเหลือง)

6) ขวดใส่น้ำเปล่า/น้ำอัดลมพลาสติกขนาด 1.5 ลิตร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.4 เลือกทิ้งลงในถังสีฟ้าสำหรับขยะย่อยยากมากที่สุด และมีเพียงร้อยละ 16.4 เท่านั้นที่ทราบว่าขยะมูลฝอยประเภทดังกล่าวสามารถนำไปรีไซเคิลได้ (ถังสีเหลือง)

7) กระป๋องน้ำอัดลม และอาหารกระป๋อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 40.8 เลือกทิ้งลงในถังสีฟ้าสำหรับขยะย่อยยากมากที่สุด และมีเพียงร้อยละ 18.4 เท่านั้นที่ทราบว่าขยะมูลฝอยประเภทดังกล่าวสามารถนำไปรีไซเคิลได้ (ถังสีเหลือง)

ตารางที่ 4.5

การประเมินองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	(1) ทราบ		(2) ไม่ทราบ		ค่าฐานนิยม ¹ (mode)
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. ปัญหาขยะมูลฝอยมีสาเหตุจากการบริโภคของคนที่มีอยู่มากมาย	81	82.7	17	17.3	(1)
2. ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคนและสิ่งแวดล้อม	73	74.5	25	25.5	(1)
3. ก๊าซมีเทนจากหลุมฝังกลบขยะทำให้เกิดปัญหาโลกร้อนได้	59	60.2	39	39.8	(1)
4. เขม่าควันจากการเผาขยะมูลฝอยทำให้มลภาวะเป็นพิษได้	64	65.3	34	34.7	(1)
5. การจัดการขยะมูลฝอยปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้วิธีขนถ่ายไปยังหลุมฝังกลบขนาดใหญ่	67	68.4	31	31.6	(1)
6. วิธีการลดปัญหาขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยชุมชน					
- เลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็น ใช้วัสดุน้อย และอายุการใช้งานนาน	61	62.2	37	37.8	(1)
- นำสิ่งของที่ยังใช้ได้อยู่มาดัดแปลงแล้วนำกลับมาใช้อีก	65	66.3	33	33.7	(1)
- นำขยะที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ หรือนำไปขายให้กับร้าน/ชาเล็งรับซื้อของเก่า	66	67.3	32	32.7	(1)
- นำสิ่งของเครื่องใช้ที่แตกหักเสียหาย มาซ่อมแซมแล้วใช้ใหม่	70	71.4	28	28.6	(1)
- หลีกเลี้ยงหรือไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นอันตรายหรือทำให้มลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม	76	77.6	22	22.4	(1)
- การเลือกใช้สินค้าที่สามารถเติมได้ หรือใช้บรรจุภัณฑ์น้อยชิ้นกว่า	52	53.1	46	46.9	(1)
- การเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้	55	56.1	43	43.9	(1)
7. วิธีการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดจากการจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด	63	64.3	35	35.7	(1)

หมายเหตุ: 1.ค่าฐานนิยม¹ (mode) หมายถึง เป็นค่าที่แสดงถึงระดับความชัดเจนเกี่ยวกับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ) ที่เลือกซ้ำกันมากที่สุด

2.จากแบบสอบถามชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่น เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 01 มีนาคม พ.ศ. 2552.

ตารางที่ 4.6

การประเมินองค์ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของขยะมูลฝอย	ขยะย่อยง่าย เช่น เศษอาหาร ถังสีเขียว (1)		ขยะย่อยยาก เช่น พลาสติก ถังสีฟ้า (2)		ขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ ถังสีแดง (3)		ขยะรีไซเคิล เช่น กระดาษ ถังสีเหลือง (4)		ค่าฐานนิยม ¹ (mode)
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. ถุงพลาสติกใส่กับข้าว	42	42.9	<u>55</u>	<u>56.1</u>	0	0.0	1	1.0	(2)
2. ใบปลิวโฆษณา หนังสือพิมพ์รายวัน	33	33.7	9	9.2	0	0.0	<u>56</u>	<u>57.1</u>	(4)
3. ถ่านไฟฉายที่หมดอายุการใช้งาน	31	31.6	7	7.2	<u>60</u>	<u>61.2</u>	0	0.0	(3)
4. อาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหาร	<u>93</u>	<u>94.9</u>	5	5.1	0	0.0	0	0.0	(1)
5. ขวดใส่แชมพู หรือครีมอาบน้ำที่ใช้หมดแล้ว	20	20.4	<u>74</u>	<u>75.5</u>	0	0.0	4	4.1	(2)
6. ขวดใส่น้ำเปล่า/น้ำอัดลมพลาสติกขนาด 1.5 ลิตร	22	22.5	<u>60</u>	<u>61.1</u>	0	0.0	16	16.4	(2)
7. กระจังน้ำอัดลม และอาหารกระป๋อง	30	30.6	<u>40</u>	<u>40.8</u>	10	10.2	18	18.4	(2)

หมายเหตุ: 1.ค่าฐานนิยม¹ (mode) หมายถึง เป็นค่าที่แสดงถึงระดับความชัดเจนเกี่ยวกับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ) ที่เลือกซ้ำกันมากที่สุด

2.จากแบบสอบถามชุมชนแพลตฟอร์มเคหะคลองจั่น เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ - 01 มีนาคม พ.ศ. 2552.

ตารางที่ 4.7

ความคิดเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูล	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (+5)		เห็นด้วย (+4)		เฉย ๆ (+3)		ไม่เห็นด้วย (+2)		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (+1)		ค่าฐานนิยม ¹ (mode)
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
1. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน	69	70.4	23	23.5	6	6.1	0	0.0	0	0.0	(+5)
2. ควรคัดแยกขยะที่สามารถนำไปขายได้กับที่ไม่สามารถขายได้ก่อนทิ้ง	55	56.1	30	30.6	12	12.2	1	1.1	0	0.0	(+5)
3. การแยกขยะขายได้สามารถช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนทางหนึ่งได้	49	50.0	34	34.7	14	14.2	1	1.1	0	0.0	(+5)
4. ควรงดใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายหรือย่อยสลายได้ยาก เช่น กล้องโฟม	45	45.8	34	34.7	13	13.3	3	3.1	3	3.1	(+5)
5. ถ้าครัวเรือนสามารถลดปริมาณขยะแต่ละวันได้จะช่วยลดปัญหาขยะลงได้	43	43.9	42	42.9	11	11.2	2	2.0	0	0.0	(+5)
6. ควรมีการปลูกฝังและการสร้างจิตสำนึกให้กับเด็ก	56	57.1	32	32.7	7	7.1	1	1.1	2	2.0	(+5)
7. เด็กมีส่วนร่วมในการชักจูง/ชี้แนะให้คนในครอบครัวปฏิบัติตามได้	47	48.0	36	36.7	12	12.2	2	2.0	1	1.1	(+5)

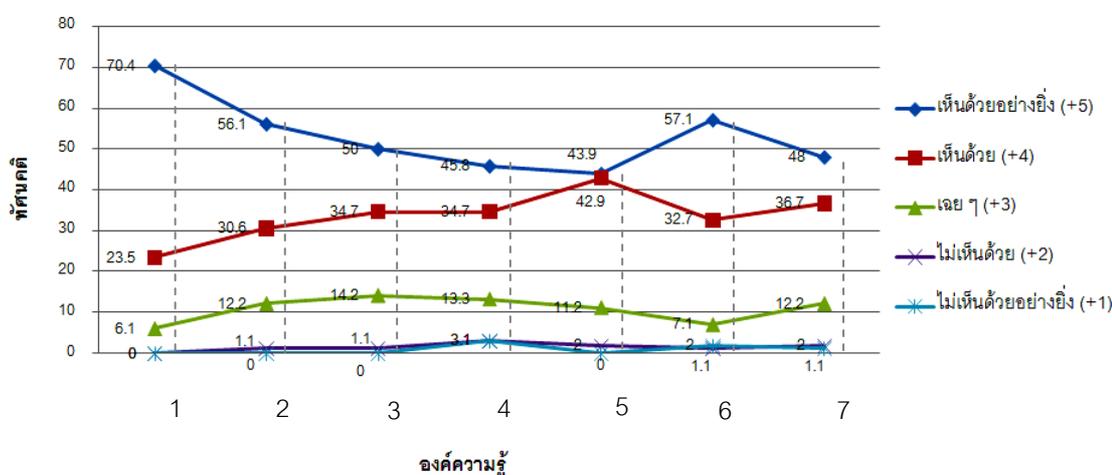
หมายเหตุ: 1.ค่าฐานนิยม¹ (mode) หมายถึง เป็นค่าที่แสดงถึงระดับความชัดเจนเกี่ยวกับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ) ที่เลือกซ้ำกันมากที่สุด

2.จากแบบสอบถามชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่น เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ - 01 มีนาคม พ.ศ. 2552.

ในส่วนของการความคิดเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและทัศนคติไปในทางที่เห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุดตามลำดับ คือ มีความคิดเห็นและทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการให้ประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยเฉพาะในครัวเรือนหรือชุมชนของตนเองมากที่สุดร้อยละ 70.4 การปลูกฝังในเรื่องการคัดแยกและการจัดการขยะมูลฝอยก่อนทิ้งให้กับเด็ก เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเด็กร้อยละ 57.1 ควรมีการคัดแยกขยะที่สามารถนำไปขายได้กับที่ไม่สามารถขายได้ก่อนทิ้งร้อยละ 56.1 การแยกขยะขายได้สามารถช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนอีกทางหนึ่งได้ร้อยละ 50.0 เด็กมีส่วนในการชักจูง/ชี้้นำให้คนในครอบครัวปฏิบัติตามได้ร้อยละ 48.0 การงดใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายหรือย่อยสลายได้ยาก เช่น กล้องโฟมร้อยละ 45.8 และถ้าครัวเรือนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยจะช่วยลดปัญหาขยะมูลฝอยลงได้ร้อยละ 43.9 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความคิดเห็นและทัศนคติไปในทางที่เห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุด รวมถึงในเรื่องของการปลูกฝังให้กับเด็กหรือเยาวชนเกี่ยวกับการคัดแยกและจัดการขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง เพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเด็ก ตลอดจนสามารถชี้้นำให้กับคนในครอบครัวสามารถปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดีดังที่ได้นำเสนอดังตารางที่ 4.7 และภาพที่ 4.15 ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.15

ความคิดเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง

หมายเหตุ: จากแบบสอบถามชุมชนแฟลตเคหะคลองจั่น เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ – 01 มีนาคม พ.ศ. 2552.

จากการศึกษาและวิเคราะห์แบบสอบถามข้างต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ในปัจจุบันจะเป็นผู้เช่ามากกว่าเจ้าของ ซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และมหาวิทยาลัยรามคำแหงประมาณ 3-5 ปีเท่านั้น จึงไม่มีความผูกพัน และมีความสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชน หรือการมีส่วนร่วมกับชุมชนเท่ากับชุมชนแนวราบ หรืออาคารแฟลตอื่น ๆ เท่าใดนัก การทิ้งขยะส่วนใหญ่จะมักจะมีกลิ่นในการทิ้งเป็นประจำทุกวัน โดยรวมกันอยู่ในถุงใบเดียว เพื่อความสะดวกในการจัดการวัสดุที่ไม่ต้องการออกจากครัวเรือนของตน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นขยะประเภทผัก ผลไม้ และเศษอาหาร รongลงมาจะเป็นประเภทกล่อง กระดาษ หรือหนังสือพิมพ์ และขวด กระจก หรือถุงพลาสติกตามลำดับ จึงก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และส่งกลิ่นเหม็นรบกวนโดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ใกล้กับปล่องทิ้งขยะ ซึ่งจากลักษณะของกลุ่มผู้อาศัยข้างต้น ทำให้ผู้อาศัยในชุมชนส่วนใหญ่มีองค์ความรู้และทราบถึงสาเหตุ ปัญหา และวิธีการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนที่เหมาะสม เช่น การแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้ง การจัดการของขายได้ การลดปริมาณขยะด้วยวิธีการงดการใช้วัสดุบางชนิด ใช้วัสดุอื่นทดแทน การซ่อมแซมหรือดัดแปลงแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ฯลฯ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปริมาณขยะมูลฝอยยังเพิ่มขึ้นและยังก่อให้เกิดปัญหากลิ่นเหม็น การตกค้างของขยะบางประเภท และทัศนียภาพของชุมชนอยู่บ่อยครั้ง และยังไม่สามารถจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนหรือภายในครัวเรือนแต่ละครัวเรือน ตลอดจนยังไม่สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้จริง อันเนื่องมาจากลักษณะของการอยู่อาศัย พื้นที่ใช้สอยที่จำกัด รูปแบบการอยู่อาศัย วิถีชีวิต และการเอื้ออำนวยในเรื่องของการจัดสรรสำหรับประชาชนที่ต้องการแยกขยะ เช่น ถังสำหรับแยกขยะตามที่ได้กล่าวถึงในแบบสอบถาม การบริการรับซื้อขยะรีไซเคิล ฯลฯ ตลอดจนยังไม่มีความผูกพัน ความร่วมมือกันภายในชุมชน และความตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับหากทำการจัดการขยะมูลฝอยก่อนทิ้งโดยเริ่มจากครัวเรือน หรือภายในชุมชนเอง จึงทำให้โครงการรณรงค์ หรือที่จัดตั้งขึ้นเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยตามอาคารต่าง ๆ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และยังพบปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างตามจุดต่าง ๆ โดยรอบอาคาร ปัญหาน้ำเน่าเสีย และปัญหาขยะมูลฝอยในปล่องทิ้งส่งกลิ่นเหม็นรบกวนผู้อาศัยที่อยู่ใกล้กับปล่องทิ้ง ฯลฯ

ผู้วิจัยจึงได้มีการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ ข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ตลอดจนองค์ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างที่เกิดขึ้น ไปสร้างและพัฒนาเกมจำลองเพื่อการวางแผน (urban gaming simulation) สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน ซึ่งเน้นปัจจัยในการสร้างการเรียนรู้และองค์ความรู้ความเข้าใจหลัก ๆ 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

- (1) การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง
- (2) การจัดการของขยะได้
- (3) การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนร่วมกัน
- (4) การตระหนักถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม
- (5) การเรียนรู้สถานการณ์ขยะมูลฝอยในโลกแห่งความเป็นจริง

จากบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งจะถูกแทนด้วยผู้เล่น และมีการดำเนินเกมจำลองไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เล่นจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามบทบาทและข้อจำกัดที่ได้รับ ตลอดจนเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับการเล่นเกม ที่เรียกว่า “Learning by Doing” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเยาวชนในชุมชนอายุตั้งแต่ 10-15 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในช่วงของการเรียนรู้ เริ่มรู้จักการใช้เหตุและผล และมีความคิดที่สลับซับซ้อนขึ้นมากแล้ว เพื่อที่จะสามารถเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนที่เหมาะสม และสามารถชี้้นำให้คนในครอบครัวปฏิบัติตามได้ โดยใช้วิธีการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เล่นได้เกิดการเรียนรู้ ตลอดจนสร้างให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นสื่อที่สามารถสร้างข้อตกลงและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในเรื่องของวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม และนำไปสู่การวางแผนและการเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมกับการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนต่อไป